

Research Paper

Embodiment and Construction of Femininity (Sociological Study of Rhinoplasty Surgery among Female Students)

Maryam Rezaei¹, Hossein Moltafet*², Behrooz Sepeednameh, Ali arabi⁴

1. Ph.D. student of Sociology, Faculty of Economics and Social Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

2. Associate Professor, Department of Social Sciences, Faculty of Economics and Social Science, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

3. Associate Professor, Department of Social Sciences, Faculty of Literature and Humanities, Ilam University, Ilam, Iran

4. Assistant Professor, Department of Social Sciences, Faculty of Economics and Social Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

Received: 2024/10/10

Revised: 2025/04/07

Accepted: 2025/04/27

Use your device to scan and read
the article online

DOI:

10.71801/JZVJ.2025.1186509

Keywords:

Embodiment. construction of
femininity. rhinoplasty
surgery. Grounded Theory

Abstract

Introduction This research is about Embodiment and construction femininity and using the grounded theory method in order to achieve the paradigmatic model of rhinoplasty among female students. The process of understanding cosmetic surgery among teenage girls needs a deep analysis and analysis in order to examine the exact aspects of this phenomenon. The main question of the current research is what are the reasons, meanings and consequences of rhinoplasty for these girls?

Methods: The research method was grounded theory type. The type of sampling was purposeful, and according to the importance of sufficiency and saturation, the adequacy of sampling was determined in the number of 17 informants. The data collection tool was semi-structured interview and narrative interview. The strategy of data extraction and analysis was based on theoretical coding which includes open, central and selective coding.

Findings: The findings of the research confirm that the body is at the center of existence of these teenagers and they consider their existence to be bodily. Rhinoplasty is a means to build the femininity of these girls. Teenage girls evaluate the results of this cosmetic surgery positively and are satisfied with its results.

Citation: Rezaei M, Moltafet H, Sepidnameh B, Arabi A. Embodiment and Construction of Femininity (Sociological Study of Rhinoplasty Surgery among Female Students). Quarterly Journal of Women and Society. 2025; 16 (62): 140-158

*Corresponding Author: Hossein Moltafet

Address: Faculty of Economics and Social Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

Tell: 09177325706

Email: moltafet_h@scu.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

This research aimed to construct femininity and apply a grounded theoretical method to create a rhinoplasty paradigm model among female students. The process of understanding cosmetic surgery among young women requires a thorough analysis and reflection to explore the precise aspects of the phenomenon. The main question in the current research is: what are the reasons, meaning and consequences of rhinoplasty in these girls? In recent years, there has been an increasing trend and significant increase in rhinoplasty among female students in Ahvaz. Surveys conducted by the student network at the city's girls' high schools show a high rate of students undergoing cosmetic surgery. What factors drove these girls to have nasal surgery? What are the goals that these girls are pursuing by getting cosmetic surgery? And what are the implications of nasal surgery for these teenagers?

Methods

The study employs a grounded theory methodology. Context theory is a theory which is directly derived from data which are regularly collected and analyzed throughout the course of the study. In this method, data collection, analysis and the final theory are closely interlinked. A purposeful sampling was used, and the number of 17 informants was thought to be adequate based on the significance of saturation and sufficiency. The data collection tool was a semi-structured interview and a narrative interview. The interviews lasted an average of thirty minutes and were conducted one-on-one. The theoretical coding approach, which encompasses open, central, and selective coding, served as the foundation for the data extraction and analysis strategy. Open coding, which can be defined as "a thorough analysis of field notes, interviews, or other documents; line by line or even word by word," was done using the line-by-line method. The aim is to develop concepts that are relevant to data. This first step aims to express data in terms of concepts. Through a textual analysis of the interviews, we found

terms and semantic units, then appropriate categorizations. In the axial coding phase, we have achieved 13 categories by combining concepts from open coding. Lastly, we identified the main category of the study using selective coding, which aims to integrate the categories. The ability to confirm findings was achieved by the constant presence of the researcher in the field and by observation of research sites. Transferability was achieved by constant comparison of information with the research background and by the written deep description by the researcher.

Findings

Rhinoplasty is one of the most common and popular cosmetic procedures in Iran, with women and girls being the main applicants. In recent years, the average age at which a female student applies for this cosmetic surgery has been extremely low. Accordingly, the current study was conducted using a qualitative approach and the grounded theory method in order to sociologically investigate the causes, bases, and effects of cosmetic surgery among female students in Ahvaz City. Three stages of open, central, and selective coding were used to collect the qualitative data, which came from in-depth, semi-structured interviews with seventeen samples that were specifically chosen until theoretical saturation. According to the study's findings, "face ugliness" in teenage girls can be caused by a variety of factors, including gender socialization, physical maturity, the evolution of beauty standards, facial analogy, and mockery. As a result, girls resort to "nasal plastic surgery" as a solution to the problem of facial ugliness, which is influenced by a variety of contextual and extrinsic factors. Given the research's target population, which consists of female students, the categories derived from the current study may differentiate and innovate the current research on rhinoplasty for girls. The research on rhinoplasty for girls focuses on how femininity is constructed, and rhinoplasty actually acts as a mediator in this process.

Conclusion

According to the research's findings, some

teenage girls who experience self-ugliness may resort to nose plastic surgery in response to competing circumstances. Finally, there are repercussions when teenage girls get rhinoplasty. The first discussion of consequences is divided into two categories: objective and subjective achievement. The former refers to the impact on the individual, such as the development of self-confidence, while the latter is related to society. like eliminating social exclusion and achieving social acceptance. In digitalized body presentation, girls display their bodies on virtual platforms like Instagram, escaping the self-imposed boundaries and being forced to socially isolate themselves and avoid crowds.

Ethical Considerations

This research was taken from the doctoral dissertation and was carried out under the supervision of professors of Shahid Chamran University of Ahvaz. Compliance with ethical values in data collection and compliance with participant's privacy have been considered in the research.

Funding

The findings of this research are the result of the researchers' field work and are not

copied.

Authors' contributions

The article is taken from the doctor's thesis. The first author is a PhD student. The second author is a supervisor. The third author is the consultant professor and the fourth author is the consultant professor.

Conflicts of interest

This article is taken from the PhD thesis entitled "Physicality and Construction of Femininity" (Department of Social Sciences, Faculty of Economics and Social Sciences, Shahid Chamran University, Ahvaz) and does not conflict with personal or organizational interests.

بدنمندی و برساخت زنانگی (مطالعه جامعه شناختی جراحی زیبایی بینی در بین دانش‌آموزان دختر)

مریم رضایی^۱، حسین ملتفت^{۲*}، بهروز سپیدنامه^۳، علی عربی^۴

۱. دانشجوی مقطع دکترا رشته جامعه‌شناسی، گروه علوم اجتماعی، دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

۲. دانشیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

۳. دانشیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ایلام، ایلام، ایران

۴. استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

چکیده

هدف: این پژوهش با موضوع بدنمندی و برساخت زنانگی و با بهره‌گیری از روش نظریه مبنایی در پی دستیابی به مدل پارادایمی جراحی زیبایی بینی در بین دختران دانش‌آموز است. فرآیند درک فرآیند جراحی زیبایی بینی در بین دختران نوجوان نیاز به تحلیل و واکاوی عمیقی دارد تا جنبه‌های دقیق این پدیده مورد بررسی قرار گیرد. هدف اساسی پژوهش واکاوی دلایل، زمینه‌ها و شرایط مداخله‌گر اقدام دختران به جراحی زیبایی بینی است.

روش: جامعه هدف پژوهش، دختران دانش‌آموز متوسطه دوم شهر اهواز است که با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند و اصل اشباع نظری، تعداد هفده نفر از آنها به عنوان مشارکت‌کننده‌ها در نظر گرفته و از راه مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با آنان مصاحبه انجام شد. مدت زمان هر مصاحبه از چهل دقیقه تا یک ساعت بوده است. مصاحبه‌ها تا حصول اشباع نظری صورت گرفته است. مصاحبه‌ها با فرآیند کدگذاری شامل سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. قابلیت تصدیق یافته‌ها از راه حضور مستمر پژوهشگر در میدان پژوهش و رعایت نکات پژوهشی انجام پذیرفت. قابلیت انتقال از راه مقایسه مستمر اطلاعات با پیشینه پژوهش و نگارش توصیفات ژرف توسط پژوهشگر انجام پذیرفت.

یافته‌ها: با تحلیل مصاحبه‌ها، ۶۶ کد بدست آمده است که تبدیل به ۳۲ مفهوم و ۱۳ مقوله شده است. بر اساس کدگذاری انجام‌شده شرایط علی شامل: جامعه‌پذیری جنسیتی، بلوغ جسمانی، دگرپرسی هنجارهای زیبایی، قیاس زیبایی‌شناسانه چهره و سخره‌شدگی تشخیص داده شد. شرایط زمینه‌ای نیز شامل پیشرفت پزشکی، شرایط خانوادگی و شرایط جسمانی است. شرایط مداخله‌ای شامل: قفس زنانگی، بدن فیلترشده، بهنجار و زیبایی‌طلبی است. مهم‌ترین راهبرد، جراحی زیبایی بینی است. پیامدها شامل: دستاوردهای عینی، دستاوردهای ذهنی، بدن‌نمایی دیجیتالیزه، بدن مخاطره‌آمیز، برساخت زنانگی می‌شود. مقوله هسته این پژوهش خودزشت‌انگاری چهره در بین دختران تشخیص داده شد. یافته‌ها نشان می‌دهد که جراحی زیبایی بینی، نه‌پدیده مرکزی پژوهش بلکه «خودکم‌بینی جسمانی» پدیده مرکزی و جراحی زیبایی بینی راهبردی در مقابل این پدیده بوده است. به بیان دیگر، جراحی زیبایی، واکنشی به مسئله‌ای عمیق‌تر است. بر این اساس، «خودکم‌بینی جسمانی» به عنوان پدیده مرکزی نه صرفاً یک اختلال روانی بلکه پدیده‌ای اجتماعی است. نوجوانان مورد مطالعه، بدن خود را کانونی برای تعریف هویت و هستی خویش می‌دانند و جراحی زیبایی بینی برای آنان نقش واسطه‌ای در فرایند برساخت زنانگی دارد.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۱۹

تاریخ داوری: ۱۴۰۴/۰۱/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۲/۰۷

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.71801/JZVJ.2025.1186509

واژه‌های کلیدی:

بدنمندی، برساخت زنانگی، جراحی زیبایی بینی، نظریه زمینه‌ای

* نویسنده مسئول: حسین ملتفت

نشانی: دانشیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

تلفن: ۰۹۱۷۷۳۲۵۷۰۶

پست الکترونیکی: moltafet_h@scu.ac.ir

مقدمه

از اواخر قرن بیستم، بدن به یکی از مهم‌ترین چالش‌های اجتماعی، سیاسی و فرهنگی تبدیل شد. براین ترنر^۱ اصطلاح «جامعه جسمانی»^۲ را وضع کرد تا توضیح دهد چگونه بدن در نظام‌های اجتماعی مدرن به «میدان اصلی فعالیت فرهنگی و سیاسی» بدل می‌شود (۱). کریس شیلینگ^۳ به عنوان یکی از مهم‌ترین پژوهشگران حوزه بدن و بدنمندی در نظریه اجتماعی معتقد است: «در دهه‌های اخیر دغدغه جهانی فزاینده‌ای نسبت به اندازه، شکل، عملکرد و ظاهر بدن‌ها شکل گرفته است. این دغدغه با مرکزیت ریخت و قیافه در فرهنگ مصرفی شدت گرفته است؛ فرهنگی که جوانی مقدس، تن جنسی شده و خوش‌تراش را بر صدر نشانده است (۲). آنتونی گیدنز^۴ معتقد است در جهان متجدد، تحولاتی بنیادین رخ داده است. گیدنز از این تغییرات با عنوان «بازاندیشی»^۵ یاد می‌کند. درنگاه وی، بازاندیشی همه‌ی ابعاد زندگی روزمره، از جمله بدن و مسائل مربوط به آن را در بر گرفته است. در چنین جهانی، بدن دیگر امری از پیش‌داده نیست، بلکه امری قابل تغییر و برنامه‌ریزی شده است، به تعبیری «بدن قلمرو محرامانه‌ای به نظر می‌رسد که کلید آن فقط در اختیار فرد است» (۳).

یکی از متداول‌ترین شیوه‌های بازاندیشی در بدن و فرآیندی بودن آن، جراحی‌های زیبایی^۶ است؛ جراحی‌های زیبایی یکی از شایع‌ترین اعمال جراحی در سطح جهان هستند که تعداد متقاضیان آن نیز روز به روز افزایش می‌یابد؛ در چند سال اخیر در ایران نیز حساسیت زنان و دختران نسبت به چهره و اندام خود زمینه‌ساز گسترش جراحی‌های زیبایی شده است؛ «بر اساس آمارهای جامعه بین‌المللی جراحی پلاستیک زیبایی، ایران از نظر تعداد عمل‌های انجام شده در سال ۲۰۲۲ در رتبه دوازدهم جهان قرار گرفته، در حالی که در سال ۲۰۱۶ در رتبه هجدهم جهان بود» (۴). جراحی زیبایی بینی^۷ محبوب‌ترین جراحی زیبایی در میان ایرانیان است. از نظر رئیس انجمن راینولوژی ایران: «شایع‌ترین عمل زیبایی در ایران جراحی زیبایی بینی (رینوپلاستی) است و بر همین اساس ایران رتبه نخست جهان را در این زمینه دارد» (۵).

به طور کلی، جراحی زیبایی پدیده‌ای آشنا در ایران می‌باشد که به تدریج در طی زمان به وقوع پیوسته است. در این میان آنچه اهمیت دارد، آن است که سن درخواست برای آن و به ویژه جراحی زیبایی بینی به سرعت در حال کاهش است؛ «سن درخواست عمل زیبایی پایین‌تر آمده و متقاضی آن در سنین پایین

زیاد است. در گذشته حداقل سن هجده سال بود، اما در حال حاضر در دخترها ۱۴ سال و در پسرها در ۱۶ سالگی انجام می‌شود (۶). روزنامه خراسان در تاریخ ۲۹ دی ماه ۱۳۹۹ در تیتیر خود نوشته است: «نوجوانان زیر تیغ زیبایی؟ زیر ۱۵ ساله‌ها هم به جراحی زیبایی گرایش یافتند. رکورددار بودن در آمار جراحی زیبایی را می‌توان توجیه کرد، اما پایین آمدن سن متقاضیان جراحی‌های زیبایی را کجای دلمان بگذاریم؟» (۷). از طرفی «شیوع کرونا نیز نتوانست آمار جراحی زیبایی بینی را در ایران کاهش دهد» (۸).

در سال‌های اخیر جراحی زیبایی بینی در بین دانش‌آموزان دختر شهر اهواز روند رو به رشد و افزایش چشمگیری یافته است. نظرسنجی‌های انجام شده در بستر شبکه دانش آموزی شاد در دبیرستان‌های دخترانه این شهر، گرایش بالای دانش‌آموزان به انجام این جراحی زیبایی را نشان می‌دهند. با مراجعه به کلینیک‌های جراحی زیبایی بینی نیز صحت این ادعا تأیید می‌شود. هر چند آمار و ارقام رسمی از تعداد جراحی‌های زیبایی بینی در بین دانش‌آموزان در دست نیست، اما آنچه مشاهده می‌شود مراجعه دختران در سنین پایین و گاه حتی قبل از سنین دبیرستان جهت انجام جراحی زیبایی بینی است. موضوع مدیریت بدن و جراحی زیبایی تاکنون دست‌مایه پژوهش‌های بسیاری در دو دهه اخیر در ایران قرار گرفته است که حاکی از اهمیت موضوع مورد پژوهش و وجه مسأله‌مند آن نیز می‌باشد.

وجه تمایز این پژوهش از سایر پژوهش‌های پیشین تمرکز بر گروه نوجوانان دختر است که مبادرت به انجام جراحی زیبایی بینی کرده‌اند جامعه هدف در پژوهش‌های پیشین عمدتاً زنان بوده‌اند، پایین آمدن سن انجام جراحی زیبایی بینی وضعیتی جدید و مضاعف‌شده بر گسترش این جراحی در جامعه ایران است. گرچه پژوهش‌های زیادی در مورد جراحی زیبایی صورت گرفته است و جراحی زیبایی بویژه جراحی زیبایی بینی به عملی شایع در جامعه ایران تبدیل شده است، اما پایین آمدن سن درخواست انجام این عمل وجه مسأله‌گون این پدیده را نشان می‌دهد. حال این پرسش مطرح می‌شود که با وجود آگاهی به خطر چنین جراحی‌هایی در سنین پایین و از طرفی قرار داشتن دختران در سن بلوغ و همچنین، هزینه بالای انجام جراحی بینی و وجود هنجارهای انضباط طلبانه در مدارس، چه عواملی سبب انجام جراحی بینی توسط این دختران شده است؟ این دختران با انجام این جراحی زیبایی چه اهدافی را دنبال می‌کنند؟ و جراحی زیبایی بینی چه پیامدهایی برای این نوجوانان داشته است؟

4. Anthony Giddens

5. Reflexivity

6. Cosmetic Surgery

7. Nose Surgery

1. Bryan Turner

2. somatic society

3. Chris shilling

قطعی در تعداد افرادی که عمل زیبایی انجام می‌دهند بوجود آمده. است. و ثانیاً، پیامدهای این جراحی‌های زیبایی می‌تواند مشکلات جسمی، اجتماعی و عاطفی در بر داشته باشد. در مورد علل جراحی زیبایی در بین نوجوانان: تلاش برای دست‌یابی به ظاهر بهتر- رواج ایدئال‌ها و استانداردهای زیبایی- رواج فرهنگ مصرف‌گرایی در دنیای سرمایه‌داری- در دسترس بودن روش‌های پیشرفته جراحی زیبایی حاصل شده است (۱۴). اوری و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان «پذیرش جراحی زیبایی در نوجوانان کشور کره جنوبی» به این نتایج رسیدند: هدف از جراحی زیبایی افزایش جذابیت یا اصلاح ظاهر فیزیکی آنهاست. دختران بیش‌تر از پسران جراحی زیبایی انجام می‌دهند. نوجوانان هرچه بیش‌تر بدن خود را همچون شیء تصور کنند بیش‌تر به انجام جراحی زیبایی روی می‌آورند (۱۵).

با نگاهی اجمالی به پژوهش‌های انجام شده در حوزه‌ی مدیریت بدن و جراحی زیبایی مشاهده می‌شود که در سال‌های اخیر این موضوع، به مسأله بسیاری از پژوهشگران داخلی و خارجی تبدیل شده است. پژوهشگران این حوزه توجهی ویژه به روش‌های کیفی و بویژه روش گردند تئوری داشته‌اند که این توجه، نشان از بر ساخت و فرآیندی بودن پدیده‌های مربوط به مدیریت بدن و همچنین، لزوم درون‌فهمی و کاوش لایه‌های معنایی این پدیده است. جامعه هدف در پژوهش‌های انجام شده زنان و مردان ۱۸ سال به بالا است. در مقایسه با پیشینه نظری و تجربی پژوهش می‌توان به این نتیجه رسید که در میان پژوهش‌های داخلی انجام شده تعداد بسیار محدودی به مباحث مدیریت بدن در میان نوجوانان پرداخته‌اند. بحث جراحی زیبایی بینی در میان نوجوانان و پایین آمدن سن انجام این جراحی موضوع هیچ پژوهش داخلی نیست. پژوهش‌های خارجی انجام شده با موضوع جراحی زیبایی بینی در بین نوجوانان با روش کمی و عمدتاً با نگاهی روان‌شناسانه انجام پذیرفته است در حالی که این پژوهش به شیوه کیفی به مطالعه ابعاد پدیده زشت‌انگاری چهره در بین نوجوانان و ارائه یک الگو از علل و پیامدهای آن پرداخته است. در قلمرو مکانی (شهر اهواز) تنها دو پژوهش با موضوع مدیریت بدن و جراحی زیبایی صورت گرفته که جامعه مورد مطالعه آنها ۱۸ سال به بالا و روش آنها کمی است و پژوهشی با روش کیفی و جامعه‌ی هدف دانش‌آموزان و موضوع جراحی زیبایی بینی، صورت نگرفته است.

چارچوب مفهومی

چارچوب مفهومی به شبکه یا مجموعه‌ای از مفاهیم و ایده‌ها اطلاق می‌شود که پژوهشگر کیفی در فضای آن کار می‌کند (۱۶). ماهیت استقرایی پژوهش کیفی و لزوم کشف و درون‌فهمی

قادرانه و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان «تحلیل تجربه‌های زنانه از جراحی زیبایی» با مطالعه زنان شهر سنج و با روش گردند تئوری به این نتایج رسیدند که جراحی زیبایی با وجود ارتقاء اعتماد به نفس زنان، مخاطرات جسمی، وسواس در زیبایی، اختلال در زندگی روزمره و انزوای اجتماعی را در پی داشته است (۸). بوستانی و پورنصیری (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «کندوکاو کیفی پدیده جراحی زیبایی بینی» زنان و مردان شهر آستارا را به روش گردند تئوری مورد مطالعه قرار دادند. نتایج آنها: دلایلی از جمله رسانه‌ها و نفوذ مدل‌های نقش، ادراک و اهمیت زیبایی و انگیزه‌ی همسرایی به عنوان شرایط علی شناخته شد (۹). حسینی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «گرایش زنان و دختران به جراحی زیبایی صورت در شهر زنجان» به مطالعه زنان شهر زنجان با رویکرد پدیدارشناسی پرداختند. نتایج آنها: عواملی همچون فشار اجتماعی، نشان دادن هویت طبقاتی، تبلیغات رسانه‌ای، الگوگیری از دوستان، همنوایی گروهی و مدگرایی در انجام عمل جراحی زیبایی صورت مؤثر بوده‌اند (۱۰). خزایی و ریاحی (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «مطالعه کیفی بر ساخت هویت بدنی نوجوانان» دانش‌آموزان دختر شهر بروجرد را با روش گردند تئوری مورد مطالعه قرار دادند؛ اضطراب جسمانی، شرمساری و از خود بیگانگی جنسیتی پیامدهای تصویر بدنی منفی دختران نوجوان از بدن خود می‌باشد (۱۱). چند نمونه پژوهش خارجی درباره موضوع: بابوکا و همکاران (۲۰۰۳) در پژوهشی با عنوان «جنبه‌های جامعه‌شناختی جراحی زیبایی بینی» که با استفاده از روش کمی و پرسش‌نامه انجام شده است به این نتیجه رسیدند: پیش‌زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی تشویق کننده افراد به سمت انجام چنین عمل‌هایی بوده است (۱۲). چوهان و همکاران (۲۰۱۰) در پژوهشی با عنوان «جراحی بینی نوجوانان: پیامدها و چالش‌های اجتماعی- روانی آن» با روش کمی و ابزار پرسش‌نامه به پژوهش پرداخته‌اند؛ نتایج نشان می‌دهد بهبود کیفیت زندگی در این جمعیت مشهود است. جو و لی (۲۰۱۶) در پژوهشی با عنوان «مطالعه ادراک و تجربه دانش‌آموزان دبیرستانی از جراحی زیبایی» در کشور کره جنوبی به مطالعه پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهد: هم وسواس در مورد ظاهر زیبا و هم تجربه جراحی زیبایی در دختران بیش‌تر از پسران است. علت اصلی انجام جراحی زیبایی استرس ناشی از ظاهر نامطلوب است. پس از جراحی رضایت و اعتماد به نفس در بین افراد مورد مطالعه افزایش یافته است (۱۳). سواد و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان «جراحی زیبایی و تصور بدنی در نوجوانان: بررسی جامعه- شناختی و روان‌شناختی علل و آثار» با روش کمی به مطالعه در کشور مالزی پرداخته‌اند. نتایج حاکی از آنست که: اولاً افزایش

پدیده‌ی مورد مطالعه اقتضا می‌کند که پژوهشگر به جای استفاده از چارچوب نظری که مبتنی بر قیاس و قضاوت‌های پیشینی است از چارچوب مفهومی استفاده کند. چارچوب مفهومی حاضر، مفاهیمی را مطرح می‌کند که پژوهشگر در گردآوری داده‌ها از آنها استفاده کرده و با موضوع مورد مطالعه در ارتباط‌اند.

بدن‌مندی^۱

ریشه‌های فلسفی توجه به بدن‌مندی را می‌توان در پدیدارشناسی قرن بیستم، به‌ویژه آرای موريس مرلوپوتی^۲ یافت؛ مرلوپوتی معتقد است: ادراک من و دیگری در برخورد با هم نه از راه رابطه بین ذهن‌های ما، بلکه در حالت بدنی جهان را تجربه می‌کنند. جهانی که در آن، بدن من، بدن دیگری را درک می‌کند؛ در حالی که همواره خود ردی از بدن دیگری است و من خودم را به عنوان کسی که در میان دیگران است، تجربه می‌کنم، تجربه من از دیگران الحاق و درهم‌تابیدگی دوجانبه من در دیگری است (مرلوپوتی به نقل از خبازی و سبطی، ۱۳۹۵: ۸۹).

از نظر پیر بوردیو^۳ جامعه‌شناس فرانسوی: «هر یک از ما با بدن‌مندی عادت‌واره‌ای که با آن زندگی می‌کنیم، به شیوه خود، محتوای سیاسی آن فضا و رابطه‌های آن را به شکل زیسته با / از راه بدن خود تجربه می‌کنیم. بوردیو عینی شدن افراد متعلق به یک عادت‌واره را «سلوک بدنی» یا بدن‌مندی می‌نامد. سلوک بدنی اسطوره سیاسی واقعی و بدن‌مندی است که به آمادگی دائم و آداب و سلوک پایدار ایستادن، صحبت کردن و در نتیجه آن، احساس کردن و فکر کردن تبدیل شده است (۱۷). به طور کلی درباره بدن‌مندی می‌توان چنین نتیجه گرفت: اینکه، همه انسان‌ها بدن دارند. بدن شیوه‌ای است که ما جهان و محیط‌زیست‌مان را درک می‌کنیم. از تفکر گرفته تا صحبت کردن، گوش کردن، غذا خوردن، خوابیدن، قدم زدن، استراحت، کار و بازی، از بدن خود استفاده می‌کنیم. جهان از راه آگاهی ادراکی یعنی جایگاه بدن ما در جهان برای ما حاصل می‌شود. ما روابطمان با جهان را از راه تعیین موقعیت بدن‌هایمان درک می‌کنیم. بدن در درک ما از واقعیت اشیاء و ارتباط با دیگران نقش حیاتی دارد.

جنس^۴ و جنسیت^۵

جنس به تفاوت‌های فیزیکی بین زنان و مردان اشاره می‌کند و جنسیت به تفاوت‌های روان‌شناختی، اجتماعی و فرهنگی بین زنان و مردان مربوط می‌شود. «جنسیت یکی از نخستین طبقه

بدنی‌های اجتماعی است که کودکان در بدو تولد در جوامع خود می‌آموزند. در بزرگسالی هم افراد پنداشت‌های خود را با کلیشه‌های جنسیتی که درونی کرده‌اند تفسیر می‌کنند. ارزش‌ها و هنجارهای جنسیتی از راه نهادهای اجتماعی نظیر خانواده، همسالان و مدرسه در افراد درونی می‌شود این فرآیند به عنوان ساخت اجتماعی جنسیت شناخته می‌شود و به اصطلاحاتی همچون دخترانگی/ پسرانگی و زنانگی/ مردانگی تعبیر می‌شود (۱۸).

جودیت باتلر^۶ در کتاب خود با عنوان مشکل جنسیت: فمینیسم و انهدام هویت، اساساً منکر برساختن «جنسیت» به عنوان «هویت ثابت و جایگاه کارگزاری» می‌شود و بر آن است که جنسیت هویتی است که به شکلی ظریف در طول زمان شکل می‌گیرد و از راه تکرار سبک‌مند اعمال، به عنوان یک فضای بیرونی نهاد می‌یابد. تأثیر جنسیت از راه سبک‌دار شدن بدن تولید می‌شود و بنابراین، باید به عنوان راهی معمول که از راه آن، ژست‌ها، حرکات و سبک‌های گوناگون، توهم یک جنسیت مستمر را ایجاد می‌کند فهم شود. باتلر هم‌چنین، معتقد است که جنسیت نه فقط امری فرهنگی بلکه چیزی شبیه پنداری فرهنگی است که گرچه تا حدودی مواد و مصالح تشکیل‌دهنده آن را بدن فراهم می‌کند، به طور کامل در بستر جامعه شکل می‌گیرد: جنسیت صورت بستن و قالب‌مند شدن پیوسته بدن است؛ مجموعه‌ای از فعل و انفعالات پیاپی درون چارچوب بسیار تنظیم‌کننده که به مرور زمان منجمد و سفت و سخت می‌شوند و به جسم یا نوعی طبیعی از بودن نمود می‌بخشند. بنابراین، جنسیت نه نوعی هویت ذاتی، بلکه کرداری گفتمانی است. باتلر استدلال می‌کند که در پس نمودهای جنسیت هیچ هویت جنسی وجود ندارد، زیرا هویت را به طرزی عملی همین نمودهایی برمی‌سازند که تصور می‌شود محصول و معلول هویتند (۱۹).

زنانگی

«زنانگی»^۷ مفهومی است که ارتباطی نزدیک با بحث جنسیت دارد. بحث از زنانگی به زمینه‌های اجتماعی و مفهوم برساخت زنانگی پیوند خورده است. بحث از اینکه زنانگی چگونه تولید و تدوین می‌شود، بحث از مسائل و مشکلات تاریخی-فرهنگی و مفهومی‌ای است که بر سر راه تولید عاملیت زنانه قرار دارد. زنانگی مقوله‌ای جوهری- ذاتی نیست بلکه پیامد اجتماعی آن مورد توجه است و نتیجه رویارویی زنان با جهان تاریخی- ساختاری حول خودشان است (۲۰). بر این اساس می‌توان چنین

5. Gender

6. Judith Butler

7. femininity

1. Embodiment

2. Maurice Merleau Ponty

3. Pierre Bourdieu

4. Sex

موريس روزنبرگ^۳ نیز در مورد «خود» نظریه‌ای ارائه داده است؛ روزنبرگ کارش را با آشکار ساختن این قضیه آغاز می‌کند که علاقه اصلی‌اش، نه متوجه خود بلکه برداشت از خود است. خود مفهوم عام‌تری است که هم شناسا است هم شناخته، اما برداشت از خود به عنوان شناخته است. روزنبرگ برداشت از خود را چنین تعریف می‌کند: جامعیت اندیشه‌ها و احساساتی که فرد در ارجاع به خودش به عنوان یک شناخته عینی دارد. روزنبرگ میان خود موجود، خود دلخواه و خود وانمودی تمایز قائل می‌شود. خود موجود تصویری است که ما هم‌اکنون از شکل خودمان داریم. خود دلخواه تصویری است از آنچه که دوست داریم باشیم. و خود وانمودی شیوه‌ای است که ما در یک موقعیت خودمان را نشان می‌دهیم (۲۳).

بازاندیشی^۴

آنتونی گیدنز^۵ معتقد است در جهان متجدد، تحولاتی بنیادین رخ داده است. وی این تغییرات را با عنوان «بازاندیشی^۶» یاد می‌کند. امروزه بازاندیشی همه ابعاد زندگی روزمره، از جمله بدن و مسائل مربوط به آن را در بر گرفته است. در چنین جهانی، بدن دیگر امری از پیش‌داده نیست بلکه امری قابل تغییر و برنامه‌ریزی شده است. به تعبیری «بدن قلمرو محرمانه‌ای به‌نظر می‌رسد که کلید آن فقط در اختیار فرد است» (۳). از نظر وی هویت امری است که به وسیله خود شخص بوجود می‌آید و مدیریت بدن یکی از راههای ایجاد هویت است. در نظر وی، «هویت شخصی را باید خلق کرد و تقریباً به طور مداوم آن را، با توجه به تجربیات گاه متناقض زندگی روزمره و گرایش‌های تقطیع‌کننده نهادهای امروزی، مورد تنظیم و تجدید قرار داد. گذشته از این، حفظ و حراست روایت معینی که برای «خود» برگزیده‌ایم مستقیماً هم بر «خود» و هم بر پیکری که حامل آن است تأثیر می‌نهد و گاه تا حدودی به بر ساخت آن نیز کمک می‌کند» (۳). «کنترل منظم بدن یکی از ابزارهای اساسی است که شخص به وسیله آن روایت معینی از «هویت شخصی»^۷ را محفوظ می‌دارد و با این حال، «خود» به طرزی کم‌وبیش ثابت از ورای همین روایت در معرض تماشای دیگران قرار می‌گیرد» (۳). در جامعه معاصر، هویت فرد و درک او از «خود» امری سراپا بدن‌مند است. امروزه بدن اصلی‌ترین ساحت یا بنیانی است که افراد هویت‌های اجتماعی خود را بر آن بنا می‌کنند. «بدن میانجی تعامل است. از راه بدن است که فرد چیزها را از آن خود می‌کند. بدن همان قلمروی است که در

گفت که، زنانگی و دخترانگی احساس و تصویری است که زنان و دختران از زن بودن و دختر بودن خود در مقام یک موجود اجتماعی از جامعه بدست می‌آورند و همچنین، انتظاراتی است که جامعه از زنان و دختران دارد.

زنانگی اصطلاحی برای توصیف «مؤنث بودن» است که در جامعه ساخته و پرداخته می‌شود و بار معنایی آن داشتن جاذبه جنسی برای جلب مردان است. نظریه‌پردازان جنبش زنان با تعاریف فرهنگی زنانگی در رسانه‌ها که بازتاب کلیشه‌سازی نقش‌های جنسیتی است توجه بسیار داشته‌اند. این فرض که ظاهر انسان هویت او را می‌سازد، یا پیکر انسان سرنوشت اوست، یکی از نخستین هدف‌هایی بود که نویسندگان فمینیست به آن حمله کردند. نویسندگان فرانسوی و آمریکایی متفق‌القول‌اند که زنانگی بخشی از یک ایدئولوژی است که زنان را در مقام «دیگری» در برابر مردانگی که از نظر جامعه معیار رفتار انسانی شناخته می‌شود قرار می‌دهد. زنانگی چیزی است که سبب می‌شود مردانگی قوی‌تر و ورزیده‌تر جلوه کند (۲۱).

خود^۱

چارلز کولی و جورج مید پیشگامان نظریه‌پردازی در جامعه‌شناسی خرد هستند. کولی نظریه‌ی خود آیین‌سان را مطرح می‌کند «نظریه خود آیین‌های مبتنی بر این ایده است که افراد برای ظاهرشان اهمیت قائل‌اند چرا که به آنها تعلق دارد. به همین دلیل، اگر ظاهرمان طوری باشد که دلخواه‌مان است خشنود و در غیر این‌صورت ناخشنود می‌شویم. ما به برداشت دیگران درباره ظاهر و خصوصیات‌مان پی می‌بریم و از آن متأثر می‌شویم. نظریه‌پرداز دیگر که در زمینه «خود» نظریه‌پردازی کرده است اروینگ گافمن^۲ است. وی رویکرد نمایشی خود را برای تحلیل تعامل اجتماعی تحت رئوس کلی در اثر خویش با عنوان «نمایش خود در زندگی روزمره» مطرح کرده است (۲۲). از نظر گافمن افراد در زندگی روزمره خواهان نشان دادن تصویری مطلوب از خود به دیگران هستند و در این راستا بدن به بهترین نحو ممکن می‌تواند در بازنمایی این تصویر مثبت کمک کند بنابراین بدن رسانه‌ای برای نشان دادن هویت و اثرگذاری بر دیگران است از طرفی با توجه به نظریه‌ی گافمن افراد ممکن است بین هویت واقعی و هویتی که خواهان آن هستند و از نظر آنان یک هویت آرمانی است شکاف و فاصله ببینند بنابراین برای پر کردن این شکاف به مدیریت بدن خود و از جمله جراحی‌های زیبایی می‌پردازند.

^۵. Anthony Giddens

^۶. Reflexivity

^۷. self identity

^۱. Self

^۲. Erving Goffman

^۳. Morris Rosenberg

^۴. Reflexivity

آن فرآیندهای بازاندیشی و دانش تخصصی تجویز شده به هم پیوند می‌خورند (۲۴).

تلاش این پژوهش برآنست تا با بهره‌گیری از این مفاهیم جامعه‌شناختی، بحث بدنمندی و برساخت زنانگی به میانجی جراحی زیبایی بینی را توضیح دهد. نقطه ثقل این مفاهیم بحث **خود** است که در این پژوهش نقش محوری را ایفا می‌کند. از نظر گافمن و روزنبرگ خود حاصل تعاملات اجتماعی افراد با دیگران است ما خود را در آینه دیگران می‌بینیم و تصور و پنداشت از خودمان را شکل می‌دهیم. بر این اساس خطوط کلی چارچوب مفهومی را می‌توان به این صورت تدوین کرد که متغیرها و علل شکل‌دهنده خود از بسترهای جامعه شکل می‌گیرند. تغییرات ایجاد شده به وسیله افراد همچون جراحی‌های زیبایی حاصل بازاندیشی افراد در خود است، مهم‌ترین نتیجه از چارچوب مفهومی بالا آن است که بدن ما حاصل بازاندیشی در خود است و خود نیز به وسیله جامعه ساخته می‌شود و بدن امری اجتماعی و برساخته است، بدن چیزی نیست که در خلاء شکل بگیرد بلکه توسط نیروهای اجتماعی خلق می‌شود. بحث مهم دیگر بحث جنسیت است که به تصور ما از بدن‌هایمان و دستکاری در آن شکل می‌دهد جنسیت نیز امری اجتماعی و برساخته اجتماع است که در بستر جامعه شکل می‌گیرد و سبب ایجاد مفاهیمی همچون زنانگی و مردانگی است.

روش پژوهش

با توجه به ماهیت برساختی پدیده مورد مطالعه، این پژوهش در پارادایم تفسیری است. پارادایم تفسیری بر این باور است که «انسان موجودی خلاق، معنا ساز، بازاندیش و خود تأمل بوده و واقعیت نیز موجودیتی سیال، شناور، در حال شدن، چندانگانه و چندبعدی است. از این رو، هدف علمی که به این نوع انسان و این شکل متفاوت و چندانگانه از واقعیت اجتماعی می‌پردازد باید تفهیم و درک درون‌نگرانه، عمیق و چندوجهی آن باشد. افزون بر این، از آنجا که انسان خود فاعل و مفعول شناخت است، ارزش‌ها خود بخش جدایی‌ناپذیر پژوهش بوده و دستیابی به عینیت هدفی ناممکن است. به همین جهت در سرتاسر پژوهش، پارادایم تفسیری بر انعطاف‌پذیری، مارپیچی بودن و چندبعدی‌نگری تأکید داشته و باور به قواعد جهان‌شمول را با تمرکز بر قوانین موقعیتی و ایدئوگرافیک جایگزین کرده است» (۲۵). روش پژوهش از نوع نظریه زمینه‌ای می‌باشد. «منظور از نظریه زمینه‌ای^۱، نظریه‌ای است که مستقیماً از داده‌هایی استخراج شده است که در جریان پژوهش به صورت منظم گردآمده و تحلیل شده‌اند. در این روش،

گردآوری داده‌ها، تحلیل، و نظریه نهایی با یکدیگر در ارتباط تنگاتنگ‌اند» (۲۶). در این شیوه طی سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی، مفاهیم و مقولات از مصاحبه‌ها، استخراج شده و در قالب مدل پارادایم گردند تئوری ارائه شده‌اند. کدگذاری یعنی توسعه مقوله‌ها، خصوصیات و روابط میان آنها. کدگذاری فرآیندی دست‌کم شامل سه مرحله با اهداف متفاوت است، نقطه شروع، همیشه کدگذاری باز است که گاهی به آن کدگذاری اولیه هم گفته می‌شود.

مشارکت‌کنندگان این پژوهش شامل دختران دبیرستانی مقطع دوم شهر اهواز است که مبادرت به جراحی زیبایی کرده‌اند. نوع نمونه‌گیری هدفمند بوده، و با توجه به اهمیت بسندگی و اشباع، کفایت نمونه‌گیری در تعداد ۱۷ نفر از مشارکت‌کننده‌ها مشخص شد. ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه نیمه‌ساختمند و مصاحبه روایتی بود. مصاحبه‌ها به صورت فردی و با میانگین زمانی نیم ساعت صورت پذیرفته است. استراتژی استخراج و تحلیل داده‌ها بر اساس کدگذاری نظری که شامل کدگذاری باز، محوری و گزینشی است انجام گرفت. برای انجام کدگذاری باز از شیوه سطر به سطر استفاده شد، کدگذاری باز را می‌توان: «بررسی دقیق یادداشت‌های میدانی، مصاحبه یا دیگر اسناد؛ خط به خط یا حتی کلمه به کلمه. هدف این است که مفاهیمی تولید شود که مناسب داده‌ها باشند هدف، بیان داده‌ها در قالب مفاهیم است» (۲۷). از راه تحلیل سطر به سطر مصاحبه‌ها، به مفاهیم و واحدهای معنایی و سپس مقوله‌های مناسب دست یافتیم. در مرحله کدگذاری محوری با کنار هم قرار دادن مفاهیم کدگذاری باز به ۱۳ مقوله رسیدیم. سرانجام در کدگذاری انتخابی که هدف آن یکپارچه سازی مقوله‌هاست به تعیین مقوله محوری پژوهش پرداختیم. در این پژوهش شیوه کدگذاری به این صورت بوده است که با انجام هر مصاحبه، پس از پیاده‌سازی آن به صورت متن، طی سه جدول مرحله کدگذاری باز تا کشف طبقات اصلی انجام شده است؛ ابتدا کدهای خام (مفاهیم) اولیه از متن مصاحبه استخراج شده، سپس طی یک پالایش مفهومی چندین کد خام یا مفهوم، مقوله فرعی را تشکیل داده‌اند. سپس از جمع چندین مقوله فرعی به مقولات اصلی رسیدیم. پس از پایان کدگذاری باز برای هر مصاحبه، مرحله کدگذاری محوری با تعیین طبقه‌ای اصلی به عنوان پدیده محوری مدل پارادایم گردند تئوری، به مرحله کدگذاری انتخابی رسیده و هر طبقه با توجه به نسبتی که پدیده محوری داشته است (شرایط علی، راهبرد، شرایط مداخله‌گر، بستر و پیامدها) در جای مخصوص به خود در مدل قرار گرفته است. بمنظور مشخص کردن پایان فرآیند نمونه‌گیری، از اشباع نظری و تکنیک استقرای تحلیلی استفاده شد، بدین صورت که پژوهشگر با تحلیل هر

¹. grounded theory

ظریف نیست حس بدی داشتم حس اینکه نباشم بهتره». (مارال: ۱۸ ساله) حاکی از همین جامعه‌پذیری جنسیتی است.

بلوغ جسمانی: سن بلوغ در دختران بین ۹ تا ۱۷ سالگی است. بلوغ جسمانی یک نوع بلوغ است که در آن رشد و تکامل اعضای بدن و استخوان‌بندی به حد نهایی خود می‌رسد. در این دوره تغییرات عاطفی، جنسی، هورمونی و اجتماعی در نوجوانان کاملاً مشهود است، اما مهم‌ترین تغییر در نوجوانان تغییرات جسمانی است. این مقوله از دو مفهوم تغییرات بدن و ناهماهنگی اجزای صورت تشکیل شده است. قرار گرفتن در سن بلوغ سبب ایجاد حس بدشکلی و ناتناسبی صورت در مشارکت‌کنندگان شده است و در نهایت، سبب شده است این مشارکت‌کنندگان به جراحی زیبایی بینی روی آورند. گزاره «هر چی بزرگ‌تر شدم و در سن بلوغ قرار می‌گرفتم کمبود اعتماد به نفسم بیش‌تر می‌شد. چون چهره‌م زشت‌تر می‌شد دماقم خیلی بزرگ شده بود و منتظر بودم بالای ۱۶ سال بشم و دکتر بهم اجازه عمل بده». (ستایش، ۱۸ ساله) حاکی از این بلوغ جسمانی و تأثیر آن بر تصمیم‌گیری به انجام جراحی زیبایی بینی بوده است.

دگردیسی معیارهای زیبایی: شامل سه مفهوم بصری شدن زیبایی، زیبایی مصنوعی و ساختگی و جهانی و دیجیتالی شدن زیبایی است. زیبایی در نگاه مشارکت‌کنندگان نه صرفاً امری خدادادی یا طبیعی بلکه حاصل فناوری‌های جدید و دستکاری‌های خود افراد جهت رسیدن به چهره مطلوب است، در نگاه مشارکت‌کنندگان داشتن چهره طبیعی حسی از احساس ضعف و نقص به این افراد داده و در مقابل کسانی که به جراحی زیبایی دست زده‌اند احساس زشت بودن و ناخوشتن‌پسندی دارند. گزاره «الان وقتی وارد یک جمع میشی همه روی چهره آدم زوم میکنن و محو چهره میشن کسی کار نداره تو درونت چطور آدمیه. خب پس اگر چهره زیبایی نداشته باشی جمع تو رو نمی‌پذیره و همیشه حس بدی نسبت به خودت داری» و «تو جامعه ما ملاک‌های زیبایی عوض شده همه میگن دماق کوچیک، لب بزرگ، فک تیز، گونه برجسته قشنگه و اینا همش که با هم توی یک چهره نیست پس باید عمل کرد و بدون عمل آدم حس زشت بودن می‌کنه انگار وجودت یه نقصی داره اصلاً انگار زیبایی مصنوعی و ما آدم‌ها خودمون زیبایی می‌سازیم. الان بعیده یکی چهره‌ش کاملاً طبیعی باشه و بهش بگن چقدر خوشگله. چشم ما عادت کرده به زیبایی که با جراحی بدست اومده یعنی یک زیبایی بدون نقص و عیب. و این ملاک رو هم فضا مجازی داره می‌ده بما. اصلاً شاید مال کشور ما هم نباشن. هر کدوم از این معیارهای زیبایی مال یه جا از این دنیا هستن ولی ما داریم

مصاحبه و تکمیل بخش‌های مدل پارادایم، به دنبال مضامینی بوده است که تفسیر پدیده را جامع‌تر کنند. به طور کلی، گردآوری و تحلیل داده‌ها در راستای پاسخگویی به این سؤالات بوده است که چه شرایطی پدیده «زشت‌انگاری چهره» به عنوان پدیده محوری این پژوهش را ایجاد کرده است؟ راهبرد مشارکت‌کنندگان در مقابل این پدیده چه بوده است؟ و در نهایت، شرایط مداخله‌گر و بسترهای حاکم بر راهبرد اتخاذ شده چه بوده‌اند؟

قابلیت تصدیق^۱ یافته‌ها از راه حضور مستمر پژوهشگر در میدان پژوهش و رعایت اصول روش‌شناسی پژوهش انجام پذیرفت. قابلیت انتقال^۲ از راه مقایسه مستمر اطلاعات با پیشینه‌ی پژوهش و نگارش توصیفات ژرف توسط پژوهشگر انجام پذیرفت. قبل از انجام هر مصاحبه رضایت مشارکت‌کنندگان به صورت شفاهی اخذ شد، در مصاحبه‌ها از ذکر نام واقعی افراد خودداری شده و به ذکر نام مستعار پرداخته‌ایم.

یافته‌های پژوهش

ویژگی‌های مشارکت‌کنندگان

مشارکت‌کنندگان در دامنه سنی ۱۵ تا ۱۸ سال قرار داشتند. همه آنها ساکن شهر اهواز و مشغول به تحصیل در دوره دوم دبیرستان بودند و جراحی زیبایی بینی را به دلایل کسب زیبایی و نه شکستگی یا انحراف بینی انجام داده بودند. از زمان انجام جراحی بینی در بین مشارکت‌کنندگان از سه ماه تا دو سال زمان سپری شده بود. درآمد والدین مشارکت‌کنندگان از بیست میلیون تا چهل میلیون بود. هیچ کدام از مشارکت‌کنندگان استقلال مالی نداشتند.

مقولات و مضامین پژوهش

مقولات و مفاهیم استخراج شده

جامعه‌پذیری جنسیتی: به فرآیندی گفته می‌شود که افراد صفات و ویژگی‌های جنسیتی‌شده را گرفته و با آن خود را می‌شناسند و می‌آموزند که جامعه از آنها چه انتظاراتی دارد (۲۸). این مقوله از دو مفهوم تجارب دوران کودکی و طرحواره‌های جنسیتی تشکیل شده است. مشارکت‌کنندگان با توجه به جامعه‌پذیری جنسیتی خود چهره خود را زشت تصور می‌کردند. طرحواره‌های ساخت‌های شناختی ذخیره‌شده در حافظه‌اند که به بازنمایی‌های انتزاعی رویدادها، اشیا و روابط در دنیای واقعی می‌پردازند. طرحواره‌های جنسیتی یکی از مهم‌ترین طرحواره‌ها است (۲۹). گزاره «بنظر من دختر باید ظریف و زیبا باشه. اصلاً فرق ما با پسرا همینه. وقتی توی آینه خودم نگاه می‌کردم و می‌دیدم دماقم

². Transfer Ability

¹. Credibility

جمعشون می‌کنیم در یک چهره» (راحیل ۱۸ ساله). حاکی از مقوله دگردیسی معیارهای زیبایی در جامعه است.

قیاس زیبایی شناسانه چهره: یکی دیگر از مقوله‌های علی پدیده محوری این پژوهش است که از ترکیب سه مفهوم مقایسه چهره خود با دوستان، مقایسه چهره خود با سلبریتی‌ها و مقایسه چهره خود با افراد اقدام کننده به جراحی زیبایی بینی تشکیل شده است. «بنابر نظریه مقایسه اجتماعی فستینگر، مقایسه اجتماعی زمانی رخ می‌دهد که افراد برای ارزیابی عقاید و توانایی‌شان، خود را با دیگران و با برخی استانداردها ارزیابی می‌کنند، این مقایسه ممکن است موجب افزایش یا کاهش اعتماد به نفس در فرد شود» (۲۹). دختران مصاحبه‌شونده برای زیبایی، معیارها و کلیشه‌هایی در نظر دارند بینی کوچک و خوش فرم؛ آنها به مقایسه خود با دوستان‌شان می‌پردازند کسانی که یا با جراحی زیبایی و یا به صورت طبیعی بینی مناسب و خوش فرم دارند و این مقایسه سبب ایجاد میزانی از حس زشت‌انگاری چهره خود برای آنها شده است: گزاره «وقتی خودم با دوستانم که بینی قشنگ داشتن حالا چه طبیعی چه عمل کرده مقایسه می‌کردم می‌دیدم چقدر بینی من زشته و چقدر حس بدی داشتم». (رضوان: ۱۸ ساله). و یا «از بچگی ناسی^۱ دوس داشتم استاندارد چهره رو اون میدونستم دوس داشتم چهره‌م شبیه اون بشه، ولی در مقابل و مقایسه با اون نسبت به خودم حس بدی داشتم. تو اینستا خیلی تحت تاثیر نیلوفر بهبودی بودم. از چهره‌ش از تیپ از استایلش خوشم می‌اومد چند ساله پیجش دنبال می‌کنم دماقش عملیه. خیلی برام چهره آرمانی داشت» (کیمیا: ۱۸ ساله). حاکی از مقوله قیاس چهره است. چارلز کولی معتقد است که انسان می‌آموزد که به گونه‌ای عمل کند که جامعه (دیگران) از او می‌خواهد، نه آن‌طور که خود می‌خواهد. از نظر کولی هیچ خودی نمی‌تواند جدا از دیگران وجود داشته باشد. «من بدون مفهوم وابسته تو، او یا آنها، هیچ معنایی ندارد» (۳۰). مصاحبه‌شوندگان اذعان دارند با مقایسه چهره خود با افرادی که اقدام به جراحی زیبا کرده اند حسی از زشت‌انگاری در آنها بوجود آمده است.

سخره شدگی: از دو مفهوم سخره شدگی آشکار و پنهان تشکیل شده است. این مقوله در معنای تحقیر و تمسخر شدن توسط دیگران به کار رفته است. مصاحبه‌شوندگان اذعان دارند که فرم بینی آنها به صورت آشکار و مستقیم توسط اطرافیان و آشنایان مورد تمسخر واقع شده است و آنها احساسی از زشت انگاری و کمبود اعتماد به نفس را تجربه کرده‌اند؛ گزاره «توی فامیل پدری ام دخترعمو و پسرعمو دارم که بدون عمل دماق های خیلی زیبایی دارن همیشه منو مسخره می‌کردن یک‌بار

یکیشون گفت دماقت رفت توی چشمم و این خیلی غرورم له کرد» (ستایش: ۱۸ ساله) و یا اینکه بسیاری از مشارکت‌کنندگان اذعان دارند که در برخورد با اطرافیان به صورت مستقیم مورد تمسخر واقع نشده‌اند، اما برخوردهای دیگران گونه‌ای از حقارت و تمسخر را برای آنها رقم زده است و باعث شده تا آنها احساس کنند چهره‌شان زشت است گزاره «یکبار توی یک جمع فامیلی نشسته بودیم می‌شه گفت فقط دماق من از بین اون افراد قشنگ نبود حس بدی بود اینکه همه دارن با نگاه بدی به من نگاه می‌کنن و من این حس عذاب آور دوس نداشتم» (آمیا: ۱۸ ساله). حاکی از مقوله سخره شدگی هستند.

پیشرفت پزشکی زیبایی: از دو مقوله زیاد شدن تعداد پزشک‌های زیبایی و آسان شدن جراحی زیبایی بینی تشکیل شده است. بدون تردید، پیشرفت‌های تکنولوژیک در مفهوم‌سازی مجدد ما از آنچه ساخت بدن نامیده می‌شود، سهمیم هستند. «با پیشرفت تکنولوژی مرزهای بین بدن جسمی و بدن اجتماعی تیره و مبهم می‌شود و ما را در خصوص اینکه واقعاً بدن چیست یا چه پتانسیلی برای انجام چه کاری دارد، دچار تردید و نامطمئن می‌کند. در خلال چند دهه گذشته توسعه تکنولوژی پزشکی و تکنولوژی‌های مرتبط با پزشکی در به وجود آمدن این تردیدها سهم بسزایی داشته‌اند» (۳۱). گزاره «از وقتی پزشک‌های جراحی زیبایی زیاد شدند انگار مد شده همه جراحی روی صورت داشته باشن». (ستایش ۱۷ ساله). و، «بنظرم می‌شه زیبایی بدست آورد وقتی اجزای صورت با هم هماهنگ نیستن و ایقدر علم پزشکی پیشرفت کرده باید تغییر بدی چهره تو. من با پرس و جو و دیدن توی اینستا متوجه شدم که این عمل خیلی ساده ست و ترسم ریخت و راحت تر و با جرات رفتم سراغ این عمل. (راحیل ۱۸ ساله).

شرایط خانواده: این مقوله از دو مفهوم وضعیت اقتصادی و زندگی در خانواده کم‌جمعیت تشکیل شده است. وضعیت اقتصادی یکی از عوامل بسترساز برای روی آوردن نوجوانان به جراحی زیبایی بینی است. جراحی زیبایی بینی را می‌توان در فهرست جراحی‌های هزینه‌بردار دسته‌بندی کرد و از آنجایی که بیمه‌های درمانی این جراحی را پوشش نمی‌دهند؛ بنابراین، هزینه انجام این جراحی به صورت کامل بر عهده فرد است، افزون بر این نوجوانان مورد مطالعه در این پژوهش منبع درآمدی نداشته و هزینه این جراحی را خانواده پرداخت کرده است با این توضیح، لازم است خانواده‌ها از وضعیت اقتصادی مطلوبی برخوردار باشند. گزاره «وضعیت مالی ما مناسبه، من مشکلی در این زمینه نداشتم یعنی اصلاً نمی‌ترسیدم بگم من جراحی زیبایی می‌خوام و با

تکه می‌شوند زنان بیش‌تر از مردان در آئینه به خود نگاه می‌کنند. وظیفه آنها نگاه کردن به خود در آئینه است. شگفتا که اگر زن خودشیفته نباشد، این به ضدزنانگی تعبیر می‌شود، زن‌ها همانند مردها صورت ساده‌ای ندارند، شخصیت آنها با صورت‌شان مشخص می‌شود، مردها با صورت‌شان ارتباط طبیعی دارند، برعکس، صورت زن، پرده نقاشی است و زن پرتره خود را در آن تجدیدنظر، اصلاح و تکمیل می‌کند. از جمله قوانین خلق چنین پرتره‌ای این است که صورت آن چیزی را که او نمی‌خواهد نمایش بدهد، نشان نمی‌دهد (۳۲). مشارکت‌کنندگان این پژوهش اذعان دارند که با جراحی زیبایی بینی در واقع جنسیت زنانه خود را نشان می‌دهند زیرا در نظر آنان رسیدن به ظرافت امری زنانه است: «بنظرم جراحی زیبایی یک کار دخترانه ست چون دخترا دنبال ظرافت و زیبایی و مورد توجه بودن هستند که به چشم بیان نه پسرا واقعا نیازی به این کارا ندارند» (کیما، ۱۸ ساله).

بدن فیلترشدهی بهنجار: این مقوله از دو مفهوم فیلتر چهره و شکاف بین هویت واقعی و مجازی تشکیل شده است. میشل فوکو نخستین نظریه‌پردازی است که به صورت ریشه‌ای به تفکر درباره موضوع بدن در شکل‌گیری مدرنیته پرداخته است. وی بر این باور است که «مدرنیته نمی‌توانست به وجود آمده، مگر آنکه ابتدا هنجارهایی اجتماعی برای کنترل بدن‌ها ایجاد شوند که به باور عمومی دارای «مشروعیت» باشند» (۳۳). امروزه با گسترش دسترسی به گوشی‌های هوشمند و دوربین‌های فیلتر چهره، چهره افراد به وسیله‌ی این دوربین‌ها مورد تغییر و دستکاری قرار می‌گیرد و چهره ایدئال افراد توسط این دوربین‌ها عرضه می‌شود، این دوربین‌ها قادرند چهره افراد را به صورت جراحی شده ترسیم کرده و فرد چهره خود را در صورت انجام جراحی مجسم کند جراحی زیبایی برای این افراد پاسخی به عکس‌های فیلتر شده است؛ «من از وقتی گوشی گرفتم به برنامه‌هایی رو روی گوشیم نصب می‌کردم که چهره رو فیلتر می‌کردن مثلاً دماق رو عملی نشون می‌داد من این عکس رو نشون پدر مادرم می‌دادم و می‌گفتم ببینید اگر دماق عمل کنم چقدر تغییر می‌کنم. از دوربین معمولی گوشی اصلاً استفاده نمی‌کردم. فقط عکس فیلتر شده» (مارال، ۱۸ ساله). از طرفی مشارکت‌کنندگان در پژوهش اذعان دارند که در فضاهایی همچون اینستاگرام چهره فیلترشده خود را عرضه داشته‌اند و در بسیاری از موارد استرس و ناخرسندی از رو به رو شدن با وضعیت واقعی و ملاقات‌های حضوری دارند بنابراین، برای از بین بردن این شکاف به جراحی زیبایی روی آورده‌اند. از نظر اروینگ گافمن «بدن در رابطه با خویشتن‌یابی افراد (هویت مجازی آنها) و هویت اجتماعی‌شان (هویت واقعی آنها) واسطه‌گری می‌کند. این امر بدان علت است

مخالفت روبه رو بشم که ما پول نداریم الان خیلی‌ها مشکل مالی دارن که جراحی نمی‌کنن خوب من وضعیت اوکی بود و تاثیر داشت» (مبینا: ۱۸ ساله). و گزاره «من بچه بزرگ خانواده هستم و فقط یه داداش دارم خوب طبیعیه به خواسته‌هام اهمیت میدن وضعیت اقتصادی خوبی هم داریم پدر مادرم هر دو شاغلن. زمانی که من خواستم جراحی انجام بدم کسی مخالفت نکرد اصلاً بحث مشکل مالی پیش نیومد زندگی ما هیچ مشکلی در این زمینه نداره. (سارا: ۱۸ ساله)، حاکی از این مقوله هستند.

شرایط جسمانی: مقوله‌ای است که از دو مفهوم فرم بینی و نداشتن بیماری زمینه‌ای تشکیل شده است. این مقوله نیز سوق‌دهنده افراد برای انجام جراحی زیبایی بینی بوده است؛ «دماقم گوشتی بود به صورتم نمی‌اومد صورتم کوچیکه و دماقم گنده بود و این باعث شد من برم سمت جراحی زیبایی» (صدف: ۱۷ ساله).

قفس زنانگی: از دو مفهوم زیبایی مردسالارانه و نمایش جنسیت تشکیل شده است. برای سیمون دوبووار^۱ محوری‌ترین مسأله فلسفی این بود که چگونه زنان که موجوداتی آزاد و مستقل مثل بقیه مخلوقات بشری هستند به زندگی در جهانی تن می‌دهند که در آن مردان آن‌ها را وادار می‌کنند تا موضع و منزلت دیگری را اختیار کنند. تفسیر دوبووار از زنانگی به عنوان پروژه‌ای مردانه برای تبدیل زنان به ابژه، زمینه‌ساز اکثر بحث‌های فمینیستی درباره ابژه‌سازی زنان و درباره تمایز بین جنس به عنوان امری بیولوژیک و جنسیت به عنوان امری ساخته‌شده در بستر فرهنگ بود (۱۹). سوزان سانتاگ معتقد است: «زیبایی اسطوره‌ای است که زنان را به زندان انداخته زیرا به انحصار با آن‌ها در ارتباط است. ایده زیبایی که ما به ارث می‌بریم، به وسیله مردان (برای حمایت از ادعاهای‌شان درباره فضایل برتر و کم‌تر سطحی) ابداع شده و هنوز هم تا حد زیادی به وسیله مردان ابداع می‌شود. این نظامی است که در آن مردان با کمال دقت، خود را از درگیری با امر زیبایی معاف کرده‌اند (۳۲). گزاره «الان مردا و پسرا یه جوری شده که دخترای خوشگل دوسدارن حالا چه با عمل چه بدون عمل و من به عنوان یک دختر به مقدار احساس اجبار می‌کردم باید برم عمل کنم» (نازی، ۱۸ ساله). در اشاره به زیبایی مردسالارانه است.

«زن بودن مانند بازیگری است زنانگی با در اختیار داشتن تماشایی‌ها، لباس‌ها، دکور، نورپردازی و حرکات روشمند، نوعی نمایش و تئاتر است. از اوان کودکی دخترها درباره ظاهرشان به طور اغراق‌آمیز و آسیب‌زا دوره می‌بینند و عمیقاً با استرس فوق العاده بابت نشان دادن خود به عنوان ابژه‌های جذاب فیزیکی تکه

1. Simone de Beauvoir

که معانی اجتماعی ضمیمه شده به اشکال و عملکردهای بدنی ویژه، به درونی شدن متمایل اند و لذا حس خویشتن یابی فرد را شکل می دهند» (۲). گزاره «من تازه ایستنا نصب کرده بودم و کلی برنامه فیلتر اومده بود. فیلتر می نداختم خیلی خوشم می اومد. دیگه گفتم چه بهتر عمل کنم» (مبینا، ۱۸ ساله). در تأیید این گزاره است.

زیبایی طلبی: در این پژوهش این مقوله از مفاهیمی همچون: زیبایی طلبی اکتسابی، زیبایی طلبی میل محور (خویشتن پسندانه) و زیبایی طلبی مالکانه تشکیل شده است. مشارکت کنندگان اذعان دارند زیبایی امری اکتسابی است و آنها می توانند معیارهای زیبایی در جامعه را کسب کنند، گویی بدن در نگاه آنها همان تبدیل شدن بدن به یک پروژه است، «پروژه ای دیدن بدن مشتمل است بر اینکه افراد در مورد مدیریت و ظاهر بدن های شان آگاه شوند و فعالانه دغدغه آن را داشته باشند. به بیان دیگر، تأیید عملی^۱ اهمیت بدن ها، هم به عنوان منابع شخصی و هم چنان نمادهای اجتماعی که حکایت از خویشتن یابی فرد دارند. بر چنین بستری، بدن ها به هستی های چکش خوار بدل می شوند که از رهگذر کار شاق و چالاکی مالکیشان تغییر شکل می دهند و دست مایه قرار می گیرند» (۲). گزاره «بعضی ادمای اطرافم هم بودن که می گفتن عمل نکن، اما من واقعا نظر خودم برام مهم بود و نظر خودم این بود که این دماق خوشگل نیست باید تغییر کنه. دماق من بود نه دیگران. بنظرم معیار زیبایی اینه دماق کوچیک باشه حالا چه عملی چه طبیعی. و من این معیار زیبایی نداشتم و می خواستم این معیار زیبایی بدست بیارم» (نازی: ۱۸ ساله). حاکی از مفهوم زیبایی طلبی اکتسابی است.

در نظریه ژان بودریار نظریه پرداز پسامدرن، محرک مصرف اهمیت زیادی دارد. «میل^۲ مفهوم محوری وی در این زمینه است. کنش مصرف بیش از هر زمان دیگری حول محور بدن سامان می گیرد. جذابیت برای خود و دیگران، خواهش جنسی و عاشقانه و بدن به عنوان محور هویت، از ویژگی های مصرف پست مدرن است (۳۴). باومن معتقد است یگانه موضعی که تداوم و آثار فعالیت های شکل دادن نفس در آن مشاهده می شود جسم بشری است. او معتقد است پلاستیکی شدن بدن های ترمیم شده، نمودی از سیالیت پسامدرن است. بر همین اساس، باومن معتقد است پرورش جسم و ایجاد تغییرات در آن یکی از ابعاد محوری مونثاؤ نفس در عصر پسامدرن زیر محور اساسی «سیاست میل» است. «سیاست میل دربرگیرنده کنش هایی است که معطوف به تثبیت مناسبت و اهمیت برخی از انواع کردارها برای خودسازی عاملان است (۳۵). گزاره «قبل عمل اصلا از چهره م لذت نمی بردم. الان بعد از عمل از خودم و چهره م راضی هستم. خوشحالم

و لذت می برم. هر جا میرم همه بهم نگاه می کنند» (مارال: ۱۸ ساله). از طرفی مشارکت کنندگان معتقدند نسبت به بدن های شان احساس مالکیت دارند و در راستای این مالکیت می خواهد برای بدن شان زیبایی کسب کنند، «از نگاه گیدنز پیکر ما تنها نوعی موجودیت طبیعی نیست که مالکیت آن را به ما تخصیص داده باشند بلکه بدن نوعی دستگاه متحرک است، نظارت بر فرآیندهای جسمانی، جز ذاتی نوعی توجه بازتابی مداوم است که کنشگر باید نسبت به رفتار خویش نشان دهد (۳). گزاره «الان از راه جراحی زیبایی می شه زیبایی بدست آورد هر جایی ایراد داشته باشه. خوب مخالفت هایی می شد، ولی واقعا بدن من مال خودمه من باید این اجازه رو داشته باشم که جور که دوسدارم تغییرش بدم» (ثنا: ۱۸ ساله). حاکی از احساس مالکیت مشارکت کنندگان برای بدن خود می باشد.

دستاوردهای عینی: انجام جراحی زیبایی بینی برای مشارکت کنندگان منافی در پی داشته است که می توان آنها را مزایای بیرونی و مربوطه به جامعه در نظر گرفت؛ تأیید و مقبولیت اجتماعی، رهایی از انزوا، تسهیل روابط اجتماعی و افزایش موارد پیشنهاد دوستی و ازدواج از طرف جنس مخالف از این دسته اند. گزاره های «از وقتی عمل کردم وقتی میخوام برم جایی وقتی بهم میگن چقد خوشگل شدی خیلی خوشحال می شم» (صدف: ۱۷ ساله). و «قبل از جراحی اصلا پیشنهاد دوستی یا ازدواج در فضای واقعی نداشتم. بعد از اینکه آتل دماقم درآوردم هم پیشنهاد دوستی هم ازدواج زیاد داشتم» «ستایش: ۱۷ ساله). فقط بخشی از پاسخ مشارکت کنندگان در زمینه کسب دستاوردهای مثبت بعد از جراحی زیبایی بینی است.

دستاوردهای ذهنی: انجام جراحی زیبایی بینی برای مشارکت کنندگان پیامدهایی همچون خویشتن پسندی، افزایش اعتماد به نفس و رضایت از زندگی در پی داشته است که مجموع این پیامدها را می توان مزایای فردی و درونی مربوط به جراحی زیبایی بینی دانست. گزاره «قبلا خودمو با افراد دیگه خیلی مقایسه می کردم می گفتم واقعا چرا من نباید مثل اینا جذاب باشم. بعد عمل اصلا خودمو با کسی مقایسه نمی کنم چون واقعا بنظر خودم زیبا و جذاب شدم و چیزی کم ندارم ایرادم دماقم بود که برطرف شد. خیلی از چهره م راضی هستم. خیلی اعتماد به نفس دارم تماس تصویری می گیرم راحت در فضای بیرون از خانه میرم احساس می کنم جرات و جسارت در جمع بودن پیدا کردم. از وقتی عمل کردم این چهره خودم و این چچور بگم شخصیت جدیدم دوس دارم همه میگن چقدر خوشگلی. اون آدم قبلی که بودم برام جذاب نیست کلا انگار با عمل بینی همه چیز من عوض

². Desire

¹. Practical Recognition

شده انگار آدم جدیدی شدم». (راحیل: ۱۸ ساله). به این مقوله اشاره دارد.

بدن نمایی دیجیتالیته: این مقوله شامل مفاهیم حضور در فضای مجازی و نمایش صورت در فضای مجازی است. یکی از مهم‌ترین پیامدهای جراحی زیبایی بینی برای نوجوانان مورد مطالعه در این پژوهش حضور فعال در فضاهایی مجازی همچون اینستاگرام بوده است این نوجوانان بعد از جراحی بینی و کسب اعتماد به نفس و داشتن حس خوشایند نسبت به چهره خود اقدام به نمایش صورت و چهره خود در فضای مجازی می‌کنند. گزاره «بعد عمل دوسداشتم با چهره واقعی خودم توی فضای مجازی استوری بذارم و همه منو ببینند. حتی پزشکم گفت عکس قبل عمل و بعد عملت بذارم اینستا گفتم بذار (سارا، ۱۸ ساله). بیانگر این گزاره است.

بدن مخاطره آمیز: این مقوله شامل مفاهیمی همچون مخاطرات جسمی، مخاطرات روحی و وسواس زیبایی است. یکی از پیامدهای جراحی زیبایی برای مشارکت‌کنندگان تبدیل شدن بدن به بدن مخاطره‌آمیز است؛ «از نظر الیش بک مخاطرات آن دسته از خطرات و بحران‌هایی است که فرد در آنها نقش اساسی دارد. از نظر بک ما بسیاری از مخاطرات مهم در زندگی مدرن را به طور داوطلبانه لمس کرده‌ایم. مخاطراتی همچون سیگار کشیدن، رانندگی، غذای بد خوردن، ورزش‌های سنگین انجام دادن و انواع و اقسام جراحی‌های زیبایی که روی هم رفته، این مخاطرات تعداد قابل توجهی مرگ و میر را ایجاد می‌کنند، خطرات مازادی را به وجود می‌آورند و هزینه‌های مراقبت‌های پزشکی را افزایش می‌دهند» (۳۶). مخاطرات جسمانی بعد از جراحی زیبایی بینی، مخاطرات روحی همچون وسواس فکر و و افسردگی و وسواس زیبایی و گرایش افراطی به دستکاری صورت از جمله مخاطرات مشاهده شده در بین دختران نوجوان مشارکت‌کننده در پژوهش بود. گزاره‌های «هفته نخست بعد عمل خیلی استرس داشتم وقتی دماقم داخل گچ بود خیلی می ترسیدم می رفتم جلو آینه می گفتم، یعنی زیر این گچ چه خبره. اصلا عکس نمی گرفتم. مشکل تنفسی داشتم. بعدشم دماقم متورم بود» سارا: ۱۸ ساله). و «من بعد عمل بینی رفتم لبم ژل زدم چون لب بالایی ام باریک شده بود و به صورتم نمی‌اومد» (یکتا، ۱۷ ساله) بیانگر این نکته هستند.

برساخت زنانگی: این مقوله شامل مفاهیم جراحی زیبایی بینی به مثابه ظرافت زنانگی و جراحی زیبایی بینی عامل پذیرش اجتماعی توسط مردان است. امروزه رویکردهای فمینیستی تعاریف متفاوتی از «زنانگی» دارند، شاید بتوان گفت نقطه ثقل

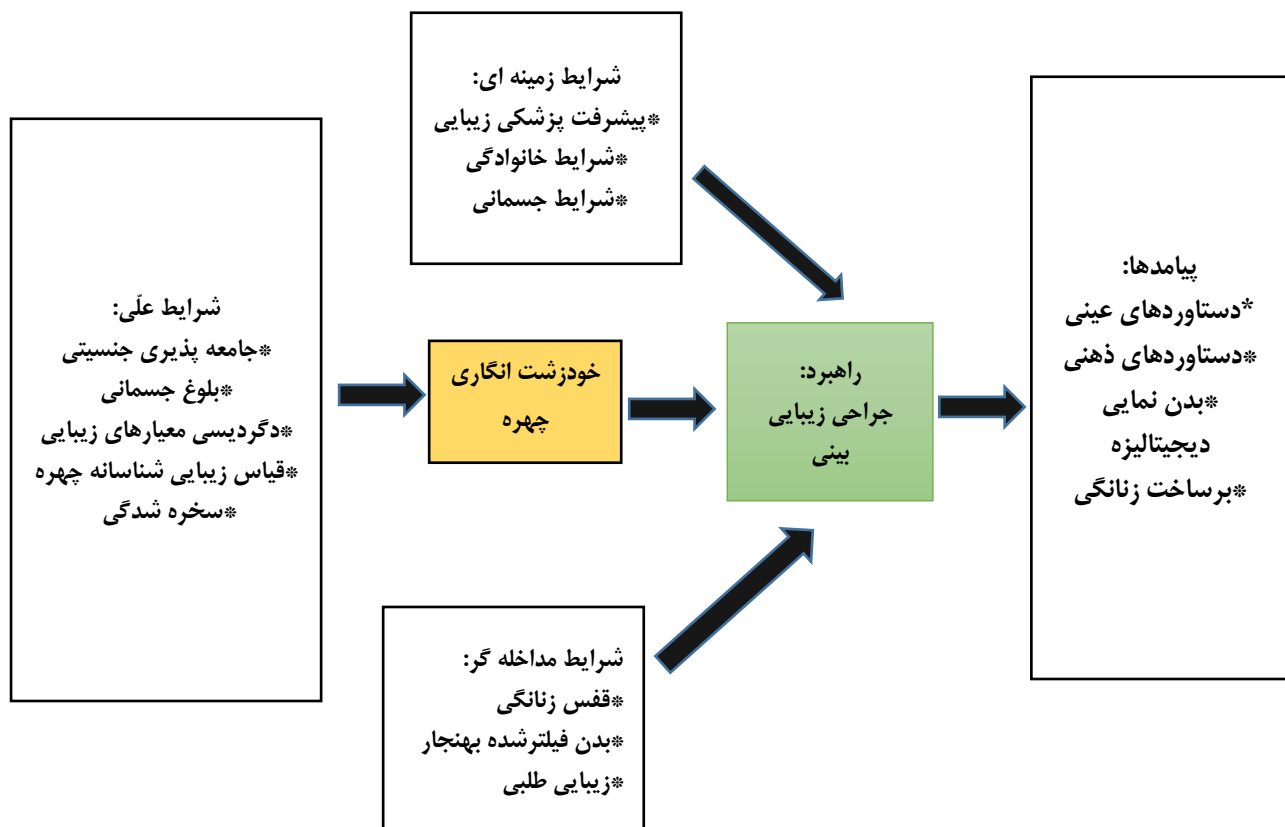
تمام تعاریف برساختی بودن این مقوله باشد: «زنانگی به شیوه های فرهنگ جنسیت‌کننده برای زن بودن و زن شدن درون فرهنگ خاصی گفته می‌شود» (۳۷). جراحی زیبایی بینی این امکان را فراهم آورده است تا نوجوانان دختر به بازسازی بدن در جهت تحقق بخشی به مفهومی همچون زنانگی دست زنند. اگر ظرافت را جزیی از مفهوم زنانگی بدانیم مشارکت‌کنندگان اذعان دارند با انجام جراحی بینی در تلاش بوده‌اند تا به ظرافت برسند زیرا از نظر آنان ظرافت امری زنانه و دخترانه است. گزاره «بنظرم جراحی زیبایی بینی یک کار دخترانه ست و نباید پسر انجام بدن مردها فقط واسه شکستگی می‌تونن برن سراغ این عمل. اگر پسری بخواد این عمل انجام بده می‌شه شبیه دخترا. خیلی ظریف و دخترانه می‌شه. خوب ایجوری چه فرقی بین دختر و پسر وجود داره. من معتقدم ظرافت مال دختره‌است. و من با این عمل هدفم این بود به اون ظرافت برسم» (تارا: ۱۸ ساله). بیانگر این مفهوم است. زنانگی اصطلاحی برای توصیف «مؤث بودن» است که در جامعه ساخته و پرداخته می‌شود و بار معنایی آن داشتن جاذبه‌ی جنسی برای جلب مردان است. نظریه‌پردازان جنبش زنان با تعاریف فرهنگی زنانگی در رسانه‌ها که بازتاب کلیشه‌سازی نقش های جنسیتی است توجه بسیار داشته‌اند. این فرض که ظاهر انسان هویت او را می‌سازد یا پیکر انسان سرنوشت اوست، یکی از نخستین هدف‌هایی بود که نویسندگان فمینیست به آن حمله کردند. نویسندگان فرانسوی و آمریکایی متفق القول‌اند که زنانگی بخشی از یک ایدئولوژی است که زنان را در مقام «دیگری» در برابر مردانگی که از نظر جامعه معیار رفتار انسانی شناخته می‌شود قرار می‌دهد. زنانگی چیزی است که سبب می‌شود مردانگی قوی‌تر و ورزیده‌تر جلوه کند. مشارکت‌کنندگان این پژوهش بر این نظرند که به وسیله جراحی زیبایی سعی در پذیرش اجتماعی توسط مردان دارند. گزاره «من قبل عمل دوس پسر داشتم و الانم همون پسره دوستمه. احساس می‌کنم بعد عمل خیلی به من علاقه‌مند شده و من حس می‌کنم همش بخاطر عوض شدن چهره مه و منم با این عمل البته، می‌خواستم بیش‌تر مورد قبول اون واقع بشم» (مارال: ۱۸ ساله). بیانگر این مفهوم است.

مقوله هسته: مقوله هسته این پژوهش «خودزشت‌انگاری چهره» در بین دختران نوجوان است، با توجه به تکرار این مفهوم در تمام هدفه مصاحبه انجام شده، این مفهوم به عنوان پدیده محوری تشخیص داده شد به گونه‌ای که قدرت همسان کردن و جذب سایر مقولات را در خود دارا می‌باشد. خویشتن‌ناپسندی، عدم اعتماد به نفس و احساس نقص در چهره از مؤلفه‌های پدیده محوری پژوهش هستند. در علم روان‌شناسی اختلال بدریخت‌انگاری^۱ یک اختلال روانی است که با این ایده وسواس‌گونه

1. Body Dysmorphic disorder

توصیف می‌شود که برخی از جنبه‌های ظاهر به شدت ناقص است، بنابراین، اقداماتی برای پنهان کردن یا رفع آن باید انجام داد. این اختلال معمولاً در دوره نوجوانی شروع می‌شود و شیوع بیشتری در زن‌ها نسبت به مردها دارد (ویکی‌پدیا). هر چند علم روان‌شناسی از اختلالی با عنوان بدریخت‌انگاری یاد کرده است، اما در این پژوهش و با توجه به روایت‌های دختران از تجرب زیسته خود در زمینه‌ی اقدام به جراحی زیبایی بینی می‌توان چنین دریافت که زشت‌انگاری چهره تبدیل به یک پدیده اجتماعی شده است زیرا هم شرایط علّی و به وجودآورنده آن متغیرها و زمینه‌های اجتماعی است و هم پیامدهای این پدیده به صورت کامل، امور اجتماعی و واقعی هستند؛ بنابراین، ما نمی‌توانیم این پدیده را به یک امر روان‌شناختی و یا یک اختلال روانی کاهش دهیم آنچه پیداست این است خودزشت‌انگاری پدیده‌ای زاییده اجتماع

است. در علم جامعه‌شناسی همواره بر اهمیت امر اجتماعی و تقدم آن بر امر فردی و روان‌شناختی تأکید می‌شود. تقدم امر اجتماعی بر امر فردی باعث می‌شود «که خود (self) توسط جامعه خلق شود، پس افراد نمی‌توانند جامعه را به وجود آورده باشند جامعه افراد را خلق می‌کند. حتی تأکید می‌شود که تصور ما از فرد توسط جامعه خلق می‌شود و چه بسا در شرایط خاص تاریخی پدید آمده باشد (۳۸). در میان نوجوانان مورد مطالعه پدیده‌ای با عنوان خودزشت‌انگاری رخ داده است فشارهای موجود در زمینه همنوایی این دختران با استانداردهای زیبایی موجود در جامعه سبب شده است این دختران به تصویری متفاوت از صورت خود رسیده و با احساس بیگانگی با بدن خود رو به رو شوند، دختران در نهایت، راهبرد جراحی زیبایی را برای مقابله با آن در پیش گرفته‌اند.

نمودار ۱. مدل پارادایمی پژوهش (نظریه زمینه‌ای)

نیز شده است. در این پژوهش انزوای اجتماعی مرحله پیش از انجام جراحی زیبایی است که دختران برای فرار از اجتماع و ترس از قضاوت منفی دیگران درباره چهره خود به راهبردهایی همچون پوشاندن صورت با ماسک، آرایش‌هایی جهت کوچک نشان دادن بینی و خوش‌فرم کردن آن و در نهایت، به انزوای اجتماعی و دوری از جمع دست می‌زدند، اما بعد از جراحی بینی، مشارکت کنندگان اذعان می‌داشتند که از انزوای اجتماعی خارج شده‌اند.

با توجه به جامعه هدف پژوهش که بر دختران دانش‌آموز متمرکز شده است، مقوله‌های بدست آمده در این پژوهش می‌توانند وجه تمایز و نوآوری این پژوهش نسبت به سایر پژوهش‌های انجام شده باشند. پژوهش‌های پیشین عمدتاً بر جامعه هدف زنان و دختران بالای هجده سال متمرکز شده است، بنابراین، به مقوله بلوغ جسمانی در این پژوهش‌ها کمتر پرداخته شده است. معمولاً در پژوهش‌های پیشین پیر شدن و از بین رفتن طراوت و جوانی صورت علل روی آوردن زنان به جراحی زیبایی است، اما در این پژوهش چنین علی هیچ گونه دخالتی ندارند. یافته دیگر پژوهش که نشأت‌گرفته از قرار داشتن مشارکت کنندگان در سن نوجوانی و حساسیت ویژه این گروه نسبت به چهره و مقایسه دائمی چهره و بدن خود با دیگران این است که پیامدهای جراحی زیبایی عمدتاً در نگاه آنان مثبت ارزیابی شده است و پیامدهای منفی در نگاه آنان بسیار کم‌رنگ است بدن نمایشی عمده‌ترین پیامد این جراحی زیبایی برای این گروه است. بعد از انجام جراحی زیبایی بینی به نمایش چهره خود در فضای مجازی پرداخته‌اند.

رویکرد پژوهش‌های خارجی مطرح شده در این پژوهش کمی است و پژوهشی با رویکرد کیفی انجام نگرفته است، در میان پژوهش‌های خارجی مشابهت اساسی و انطباقی با موضوع این پژوهش مشاهده می‌شود و جامعه دانش‌آموزان و مطالعه جنبه‌های جامعه‌شناختی و روان‌شناختی جراحی زیبایی بینی برای آنها اهمیت داشته است. بابوکا و همکاران (۲۰۰۳) با روش پیمایش جنبه‌های جامعه‌شناختی جراحی زیبایی بینی در بین زنان و مردان را مطالعه کرده‌اند (۱۲)، نتایج موردنظر آنها بیانگر این پژوهش نیز می‌باشد از نظر آنها پیش‌زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی تشویق‌کننده افراد به سمت انجام عمل‌های زیبایی بوده است. چوهان و همکاران (۲۰۱۰) در پژوهشی با موضوع جراحی زیبایی بینی نوجوانان: پیامدها و چالش‌های اجتماعی-روانی آن، به نتایج مشابهی با این پژوهش رسیده‌اند، از نظر آنها بهبود کیفیت زندگی در این جمعیت بعد از جراحی زیبایی بینی مشهود است، به طور کلی این بیماران بعد از جراحی زیبایی تغییرات مثبت در رفتار و روابط بین فردی داشته‌اند (۴۰). جو و لی در سال (۲۰۱۶) به مطالعه ادراک و تجربه دانش‌آموزان دبیرستانی از جراحی زیبایی

جراحی زیبایی بینی یکی از شایع‌ترین و پرطرفدارترین جراحی‌های زیبایی در ایران است؛ زنان و دختران متقاضیان اصلی این جراحی زیبایی هستند. سن درخواست این جراحی زیبایی در سال‌های اخیر بسیار پایین آمده و به پدیده‌ای رایج در بین دانش‌آموزان دختر تبدیل شده است. بر همین اساس، این مطالعه حاضر با هدف مطالعه جامعه‌شناختی دلایل، بسترها و پیامدهای این جراحی زیبایی در بین دانش‌آموزان دختر شهر اهواز، با اتخاذ رویکرد کیفی و روش نظریه مبنایی انجام شده است، داده‌های کیفی از راه مصاحبه‌ی عمیق و نیمه‌ساختاریافته با ۱۷ نمونه که به صورت هدفمند انتخاب شده‌اند و تا زمان اشباع نظری و طی سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شده است. یافته‌های پژوهش نشان داد که عواملی همچون: جامعه‌پذیری جنسیتی، بلوغ جسمانی، دگردیسی معیارهای زیبایی، قیاس زیبایی‌شناسانه چهره و سخره‌شدگی می‌تواند به پدیده «زشت‌انگاری چهره» در بین دختران نوجوان منجر شود که در راستای آن، دختران از راه راهبرد «جراحی زیبایی بینی» که خود تحت عوامل زمینه‌ای و مداخله‌گر است، به پدیده زشت‌انگاری چهره پاسخ دهند.

در مقایسه با پیشینه تجربی داخلی پژوهش که عمدتاً با روش گرند تئوری انجام پذیرفته‌اند می‌توان گفت این پیشینه‌ها در مجموع تأیید کننده مدل پارادایم پدیده خودزشت‌انگاری چهره در بین نوجوانان هستند. بر اساس نتایج پژوهش قادرزاده و همکاران (۱۳۹۳) زنان در مواجهه با دگردیسی هنجارهای زیبایی و تکثیر تصورات منفی از جسمانیت خویش به جراحی زیبایی روی می‌آورند (۸). پژوهش بوستانی و پورنصیری (۱۳۹۵) با موضوع جراحی زیبایی بینی تا حدودی هم‌راستا با نتایج برخاسته از این پژوهش است از نظر پورنصیری و بوستانی فراگیری عمل و فشارهای هنجاری و شرایط مالی، شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر در مورد جراحی بینی است (۹). بر اساس نتایج پژوهش ظریف‌زاده و زنجانی (۱۳۹۵) عواملی همچون پیشرفت پزشکی، به عنوان عامل مداخله‌گر در انتخاب راهبرد جراحی زیبایی پژوهش معرفی شده‌اند (۳۹). مطالعه‌ی خزایی و ریاحی (۱۴۰۰) که با مطالعه جامعه هدف دانش‌آموزان دختر انجام شده است هم راستایی فراوانی با نتایج این پژوهش دارد (۱۱)؛ کلیشه‌های جنسیتی، مقایسه بدن خود با دیگران، بلوغ به منزله شرایط زمینه‌ای، عمل می‌کنند. این پژوهش برخی از پیامدهای بدست آمده در زمینه جراحی زیبایی در پژوهش‌های پیشین را نقض کرده است؛ قادرزاده و همکاران در پژوهش‌شان به این نتیجه رسیدند که جراحی زیبایی در زنان سبب اختلال در زندگی روزمره و انزوای اجتماعی شده است در حالی که این پژوهش نشان داد که جراحی زیبایی در نوجوانان نه تنها چنین پیامدهای منفی نداشته است بلکه سبب رهایی آنها از انزوای اجتماعی و کسب اعتماد به نفس

پرداخته‌اند نتایج آنها به این شرح است که در تأیید یافته‌های این پژوهش هستند؛ هم وسواس و استرس در مورد ظاهر زیبا و هم تجربه جراحی زیبایی در دختران بیش‌تر از پسرها است (۱۳). بعد از جراحی ۴۵ درصد پاسخگویان عوارض بعد از جراحی را تجربه کرده‌اند. علت اصلی انجام جراحی زیبایی استرس ناشی از ظاهر نامطلوب است. پس از جراحی رضایت و اعتماد به نفس در بین افراد مورد مطالعه افزایش یافته است. با این حال، به دلیل قرار داشتن در سن رشد، عوارض بعد از جراحی هم بسیار گزارش شده است. تفاوت پژوهش ذکر شده با این پژوهش در این است که از بعد روان‌شناختی به مطالعه جراحی بینی پرداخته است. نتایج مطالعه‌ی سواد و همکاران (۲۰۱۸) با وجود مشابهت در برخی نتایج این پژوهش، اما در زمینه پیامدهای جراحی زیبایی تا حدودی متفاوت است زیرا بیش‌تر به ابعاد منفی این جراحی‌های زیبایی برای نوجوانان پرداخته است (۱۴).

نتایج پژوهش نشان داد در صورت وجود پدیده خودزشت‌انگاری در بین دختران نوجوان تعدادی از آنها در شرایط مداخله‌گر و بسترهای حاکم دست به اتخاذ راهبرد جراحی زیبایی بینی می‌زنند. در نهایت، جراحی زیبایی بینی برای دختران نوجوان پیامدهایی در پی داشته است بحث نخست در زمینه پیامدها در قالب دستاورد عینی و ذهنی دسته‌بندی شده است؛ دستاوردهای ذهنی آن پیامدهایی بوده‌اند که به خود شخص مربوط بوده‌اند، از جمله کسب اعتماد به نفس و دستاوردهای عینی مربوط به جامعه هستند؛ همچون رهایی از انزوای اجتماعی و کسب پذیرش اجتماعی. در بدن‌نمایی دیجیتالیزه دختران از حصارهای خود ایجاد کرده‌اند و به انزوای اجتماعی و دوری‌گزینی از جمع سوق داده شده‌اند رهایی می‌یابند و به نمایش بدن خود در فضاهای مجازی همچون اینستاگرام می‌پردازند. و در نهایت، آنچه پیامدی دیگر برای جراحی زیبایی بینی دختران بوده است برساخت زنانگی است و در واقع جراحی زیبایی بینی یک میانجی برای این برساخت است. دختران به وسیله این جراحی درصد هستند آنچه جامعه از زنان انتظار دارد مبنی بر اینکه زنان زیبا باشند، ظریف باشند، توجهی ویژه به بدن خود داشته باشند و در یک کلام زنانگی را در زیبایی و ظرافت بجویند دختران با این عمل در تلاش‌اند جامعه عملی در راستای این انتظار جامعه بر قامت خود بیوشند؛ در واقع، می‌توان گفت توجه به پدیده‌هایی همچون جراحی زیبایی در بین زنان و دختران یک برساخت اجتماعی است که در آن دختران به بازسازی بدن طبیعی خود می‌پردازند؛ این بازسازی برای پاسخگویی به نیازهای زیبایی‌شناختی و اجتماعی، در راستای پاسخگویی به کلیشه‌های جنسیتی که زنان را واجد زیبایی، لاغراندازی و ترکه‌ای بودن می‌داند، است. کلیشه‌های جنسیتی در این مورد چنین مطرح

می‌شوند که زنان باید دارای صورتی زیبا و خوش‌منظر باشند. حتی رسانه‌ها نیز در ساختار دادن این ادراک به زنان که به عنوان یک ابژه بصری، باریک، جذاب با پوست سفید و موهای بلوند باشند نقشی مؤثر دارند. به این خاطر دخترانی که به بلوغ رسیده‌اند از آنها انتظار می‌رود باریک، جذاب و زیبا باشند. فمینیست‌ها در مباحث مربوط به جنسیت، به درگیری زنان با صنعت زیبایی با نگاهی انتقادی می‌نگرند؛ «فمینیست‌ها زیبایی را به صورت ستم و فشار بر زنان در نظر می‌گیرند و زنان را قربانیان هنجارهای زیبایی و ایدئولوژی می‌دانند. آنها رویه‌های زیبایی زنان را به فشارهای ساختاری سیستم زیبایی ربط می‌دهند و معتقدند که رفتار زیبایی به آنها تلقین می‌کند که می‌توانند توسط رفتارهای زیبایی و مراقبت پیوسته با بدن‌هایشان، کنترلی بیش‌تر بر زندگی‌شان اعمال کنند» (۳۷). نظر آنها مقصر اصلی بیگانگی از بدن و در نتیجه روی آوردن به اعمالی همچون جراحی‌های زیبایی، نظام مصرفی سرمایه‌داری است که ترویج‌دهنده نارضایتی زنان از بدن خویش و هزینه کردن برای خرید کالا و خدماتی است که این نقیصه را جبران کنند. آنها همچنین، معتقدند خصوصیات اخلاقی و فیزیکی که به مرد و زن نسبت داده می‌شود، در آنها، یعنی در بدن آنها درونی نیستند بلکه به معنای اجتماعی‌ای که به آنها نسبت داده می‌شود و هنجارهای رفتاری ناشی از آن، مربوط می‌شوند. این پژوهش در نهایت، این نتیجه را مطرح می‌کند که جراحی زیبایی بینی برای دختران میانجی‌ای برای برساخت زنانگی در آنان است.

ملاحظات اخلاقی

پیش از اجرای پژوهش از شرکت‌کنندگان رضایت آگاهانه کتبی گرفته شد و تمام شرکت‌کنندگان با رضایت خود در پژوهش شرکت داشتند و پژوهشگران به آنها اطمینان دادند که نتایج پژوهش محرمانه خواهد بود.

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

این پژوهش برگرفته از پایان‌نامه دکترا و زیر نظر اساتید دانشگاه شهید چمران انجام گرفته است. تمام نکات اخلاقی شامل رازداری، امانت‌داری، دقت در استناددهی، قدردانی از دیگران، رعایت ارزش‌های اخلاقی در گردآوری داده‌ها، رعایت حریم خصوصی شرکت‌کنندگان توسط پژوهشگران مدنظر قرار گرفته است.

حامی مالی

تمام منابع مالی و هزینه پژوهش و انتشار مقاله تماماً بر عهده نویسندگان بوده و هیچ‌گونه حمایت مالی دریافت نشده است.

تعارض منافع

این نوشتار برگرفته از پایان‌نامه دکترای با عنوان بدنمندی و برساخت زنانگی: مطالعه جامعه شناختی جراحی زیبایی بینی دانش‌آموزان دختر» است و با منافع شخصی یا سازمانی منافات ندارد.

مشارکت نویسندگان

مقاله برگرفته از پایان‌نامه مقطع دکتراست. نویسنده اول دانشجوی مقطع دکتری و نویسنده مسئول است؛ نویسنده دوم استاد راهنمای اول؛ نویسنده سوم استاد مشاور اول و نویسنده چهارم استاد مشاور دوم پایان‌نامه می‌باشند.

References

1. Turner BS. The Body and Society : Explorations in Social Theory (3rd ed.). U.S.A: Sage.; 2008.
2. Schilling C. Body and social theory: Tehran: Anthropology; 2021.
3. Giddens A. modernity and individuality; Society and identity in the new era: Tehran: Ney; 2015.
4. Agency WEN. Increasing demand for cosmetic surgery in Iran. Online. Reset on 30 February 2022.
5. Agency IRN. The first rank of Iranians in nose surgery". Online. Reset on August 24, 2014.
6. ISNA (ISNA). "Increasing applicants for cosmetic procedures at young ages", online. Reset on 4 January 2021.
7. newspaper K. "Teenagers are also under the knife", online. Reset on January 29, 2019.
8. Qaderzadeh O, Khaleqpanah K, Khazaii S. Women,s Experiances of Cosmetic Surgery; Qualitative Study of Reasons and Consequences. Woman in Development & Politics. 2014;12(1):1-20.
9. Pournasiri S, Boostani D. A Qualitative Investigation of Rhinoplasty Phenomenon (The Case of Operated Males and Females in Astara). Ferdowsi University of Mashhad Journal of Social Sciences. 2017;13(2):137-60.
10. Hosseini S. N. Asadi M. Hejazi M. Causes of Women and Girls's Tendency to Facial Cosmetic Surgery in Zanzan City: A Phenomenological Study. Iranian Journal of Surgery. 2020;28(1):41-55.
11. Khazaie S, Riahi M. A Qualitative Study of Adolescent Body Identity (High School Girls in Boroujerd). Journal of Applied Sociology. 2021;32(1):107-34.
12. Babuccu O, Latifoglu O, Atabay K, Oral N, Cosan B. Sociological Aspects of Rhinoplasty. Aesthetic Plastic Surgery. 2003;27(1):44-9.
13. Jo EH, Lee MS, Jo EH, Lee MS. A study on perception and experience of plastic surgery in students of beauty high school. Asian Journal of Beauty and Cosmetology. 2016;14(3):239-47.
14. Souad M, Ramdane T, Ghada T, Seemin M. Cosmetic surgery and body image in adolescents: a psycho-sociological analysis of the causes and effects. Int J Humanit Soc Sci. 2018;8(10):129-35.
15. Öry F, Láng A, Meskó N. Acceptance of cosmetic surgery in adolescents: The effects of caregiver eating messages and objectified body consciousness. Current Psychology. 2023 Jun;42(18):15838-46.
16. Mohammadpour A. Contemporary research method in humanities, Tehran: qoqnoos, 2012.
17. Kerrigan K. Sociology of the body: Tehran: Naqsh and Negar.; 2016.
18. Mohammadi, M., A study of lived experiences of female students from girlhood (A case study of female students of Alborz Farhangian University). Woman in Development & Politics. 2023;21(1):137-13.
19. Milner AaB, Jeff. An introduction to contemporary cultural theory: Tehran: qoqnoos; 2015.
20. khaleghpanah k, Rezaei m. feminine non sexual agency among stractical contrast:The Construction of Femininity in Rakhshan Bani Etemad's Cinema. Sociology of Art and Literature. 2014;6(1):91-113.
21. Yaqoubi A. Theories of masculinity with emphasis on sociological approaches.: Tehran: Pajhwok; 2013.

22. Yaqoubi A. Theories of masculinity with emphasis on sociological approaches.: Tehran: Pajhwok; 2013.
23. Ritzer G. Sociological theory in the contemporary era: Tehran: Scientific; 2015.
24. Mohamadi, J., Hassani K. The emancipative and repressive elements of body-building and body-representation(a study on women in Tehran). Social Problems of Iran. 2020;11(2):321-54.
25. Mohammadpour A. *Qualitative research method against method 1.*: Tehran: Sociologists.; 2012.
26. Strauss, A., Corbin, J. Fundamentals of qualitative research: Tehran: Ney; 2018.
27. UWe F. Introduction to qualitative research method. TEHRAN: NEY; 2010.
28. Mousavi M. Feminine Taboo: Tehran: Firozeh; 2018.
29. Golabi F, Alizadeh Aghdam MB, Aghayari T, Hobbi A. Socio-Cultural Pressure, Social Comparison and the Notion of Obesity. Quarterly Journal of Woman and Society. 2021;12(45):70-81.
30. Babai Fard A. A critical sociological approach to cosmetic surgery: Tehran: TISA; 2021.
31. Keyvan Ara. M. Principles and Foundations of Medical Sociology. Isfahan: Medical Sciences. 2007.
32. Sontag S. Essays about women: Tehran: Nimage.; 2021.
33. Rouhi Z. Cultural history of body and physicality in modern Iran: Tehran: Anthropology; 2021.
34. Fazli M. Consumption and lifestyle: Qom: Sobh Sadegh.; 2012.
35. Bauman Z. Allusions to postmodernity: qoqnoos; 2016.
36. Yousef Vand, S. *Critical Nature and Society Under Threat*. Tehran: Golazin. 2018.
37. Chini N, Hashemyanfar A, Kangarani HM. Women's Social Construction of Rhizomatology in the Context of Sports, Cosmetic and Beauty Centers. Quarterly Journal of Woman and Society. 2018;9(35):85-116.
38. Trigg R. Understanding social science, Shahnaz Mesmiparast: Tehran. Golazin; 2014.
39. Zarif Moradian N, Zanzanizadeh H. Qualitive study of women's decision making in regard with casmatic surgeries based on G.T. Journal of Social Problems of Iran. 2016;7(1):179-202.
40. Chauhan N, Warner J, Adamson PA. Adolescent Rhinoplasty: Challenges and Psychosocial and Clinical Outcomes. Aesthetic Plastic Surgery. 2010;34(4):510-6.